

Posudek bakalářské práce

Adéla TOMÁŠKOVÁ, *Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Blansko*,

Hradec Králové 2017.

Práce o rozsahu 124 stran, z toho 35 stran obrazových příloh – fotografií popisovaných erbů se dělí na stručný Úvod (s. 13-14), dále následuje seznam 16 míst okresu Blansko, v nichž jsou zachyceny a popsány šlechtické erby na exteriéru různých nemovitých kulturních památek (s. 15- 76), Závěr (s 77- 82) , který uvádí statistický přehled nalezených erbů , jde o 94 erbů nacházejí se v 16 obcích a patřících 24 rodům, z nichž jsou nejčastěji zastoupení Dubští z Třebomyšlic a Salmové, což je dáno centralizací jejich majetků právě na Blanensku. Dále následuje Seznam použité literatury (s. 83-84) a příloha se 73 autorčinými fotografiemi zkoumaných erbů a jejich seznam (s. 85-122).

V Úvodu velmi stručně vytyčuje autorka cíl své práce: zdokumentovat všechny obce, kde jsou šlechtické erby, stručně charakterizovat dějiny těchto míst, charakterizovat památky, na nichž jsou erby umístěny, vytvořit seznam těchto erbů a popsat je. Dále Úvod obsahuje hodnocení použité literatury, ke kterému mám však zásadnější připomínky související s nevyužitím zřejmě i neznalostí řady prací informujících nejen o historii, historických památkách, ale i o památkách heraldických. Práce je zřejmě stavěna jen na citované rozsáhlé encyklopedické práci Kučově (Města a městečka v Čechách , na Moravě a ve Slezsku), která je sice historickou prací, ale přinášející mnohé historické údaje jen o uvedeném typu sídlišť a rozhodně heraldické památky nejsou její nejdůležitější náplní. Použití jen této literatury zřejmě ovlivnilo i výběr oněch 16 míst, o nichž je v diplomové práci pojednáno. Nebo skutečně ve všech ostatních místech okresu Blansko žádné heraldické památky nejsou? Postrádám zde takové důležité práce pro místopis a regionální historii Blanenska jako jsou kromě dvou uvedených další zcela opomenuté svazky moravské vlastivědy vztahující se k území dnešního okresu Blansko: Okres Boskovice, Kunštát a Jevičko, dále postrádám další nejzásadnější práce ke studované regionálně historické a heraldické problematice Ladislav Hosák, *Historický místopis okresu Blansko v období feudalismu*, Blansko 1965, Miroslav Plaček: *Hrady a zámky na Moravě a v e Slezsku*, Praha 1996, též: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hrádků a tvrzí*, Praha 2001, ze starší ovšem obtížněji dostupné literatury první seznam moravských nemovitých památek. August Prokop *Die Markgrafschat Mähren in kunstgeschichtliche Beziehungen I-IV* , Wien 1901-1904. V pojednání o literatuře chybí i zhodnocení současného seznamu moravských a slezských památek *Umělecké památky*

Moravy a Slezska Bohumila Samka (dvoudílná práce je nedokončená, dovedená jen k písmenu N). K heraldicky zaměřené práci by měla být použity i některé obecnější odborné heraldická práce (Sedláček, Kolář, Schwarzenberk), v hodnocení literatury však žádná uvedena není. Na základě odkazů v jednotlivých heslech je vidět, že se autorka zaměřuje jen na práce popularizačního charakteru (Myslivoček,

K vlastnímu soupisu heraldických památek ve vybraných 16 místech mám několik připomínek.

Jak si může být autorka jistá, že seznam šlechtických erbů v uvedených místech je vyčerpávající, když ze 130 míst okresu jich uvádí jen 16. Zvláště na různých plastikách a hospodářských budovách mohou být erby i ve venkovských místech, které přímo šlechtickými sídly nebyly (k tomu by mohla poskytnou některé informace právě uvedená chybějící literatura). V místech, která byla kromě uvedených šlechtickými sídly na Blanensku (Borotín, Křetín), mně překvapuje, že se tam žádné erby nedochovaly, skutečně tam žádný erb nejen na zámeckých objektech, ale i sochách a dalších památkách není dochován?

Pokud jde o jednotlivá hesla (16) jsou uspořádána podle stejné struktury. Nejprve je stručně charakterizována historie místa. V některých případech by tato historie od příliš obecných formulací měla být více zaměřena na to, kdy rody doložené heraldickými památkami v místě působily a jak jeho dějiny ovlivnily.

Pak následuje historie objektu, na kterém je erb umístěn a hlavní součást práce – charakteristika erbu (přesné umístění na objektu, materiál z něhož je erb zhotoven, celková podoba a jeho popis - tato součást práce, ne vždy zcela odpovídá heraldickým zásadám, např. problém pravé a levé strany u aliančních erbů, jsem si ovšem vědom, že v daném případě se nejedná o odbornou heraldickou ale památkářskou práci, u níž ony heraldické zásady popisu erbu nelze tak přísně posuzovat) a číslo fotografie, pod níž je erb zachycen v příloze.

Závěr hesla pak tvoří stručná charakteristika příslušného rodu, jehož erb je popisován. Zde skutečně může jít jen stručnou historii rodu zaměřenou k době, kdy rod pobýval v daném místě, neboť podrobná genealogická charakteristika některého rodu (např. Lichtenštejnů u Adamova) by vydala na samostatnou publikaci. Někdy však autorka uvádí obecnější genealogické údaje bez podstatnějších vazeb na místo, které je předmětem jejího zájmu.

K některým heslům mám několik konkrétních připomínek:

Heslo **Drnovice** (s.38): Tvrz a dvůr jsou dva rozdílné samostatné objekty. Původní středověká tvrz (č. p. 102) je dnes obecním úřadem, dvůr se zámkem, k němuž patří popisovaný erb (č.p. 38), je zemědělským podnikem. Význačný alianční erb na tomto dvoře není zcela přesně popsán – to zleva a zprva myšleno heraldicky nebo pohledově ?

Heslo **Kunštát** (s. 46) zde velmi nepřesné údaje o rodu pánů z Kunštátu, i když odkaz č. 71 se týká moderních spolehlivých informací o tomto rodu. Skutečně v Kunštátu je jen jediný znak tohoto význačného rodu ?

Heslo **Lysice** (s. 53)- co má znamenat údaj o příkopu uprostřed zámku ?

Heslo Olomučany-**Nový Hrad** (s. 59) popsané opevnění s erbovní deskou pánů z Boskovic je předsunutým opevněním dnes téměř úplně zaniklého původního Nového Hradu stávajícího západně od této stavby doloženého v roce 1371. Dnes probíhají ovšem spory o to, zda stavebník skutečně budoval jen předsunuté opevnění či samostatný zcela nový hrad. To ale z hlediska heraldiky není tak důležité.

Heslo: **Rájec-Jestřebí** (s. 62) – skutečně na tomto významném zámku není žádný erb ?

Heslo **Sebranice** (s. 63) – údaj o výstavbě fary ve 13. století se jeví jako velmi nepravděpodobný a s erby nijak nesouvisí, správněji by mělo být uvedeno, že fara je poprvé doložena ve 13. století

Heslo **Sloup** (s. 66) – ta fara- původně lovecký zámek Roggendorfů dodnes stojí – č. p. 5, Salmové zde měli letohrádek – dnes budova č.p. 1 (sídlo obecního úřadu)

Heslo **Šebetov** (s. 69)- původní zámek a pozdější rezidence premonstrátů z Hradiska u Olomouce – dnešní zámek - jsou dva rozdílné objekty Původní zámek – dnes areál č. p. 93 stojí na mírné návrší nad dnešním zámkem. Údaje o erbu s vztahují k dnešnímu zámku (dnes ústav sociální péče)

Heslo **Velké Opatovice** – s. 71 – údaje o tom, že obec patřila litomyšlským premonstrátům nejsou nijak doložené. Obecně je přijímán názor, že šlo o nějaký klášterní majetek, který nelze spolehlivě prokázat. Vzhledem k složité architektuře zámku a většímu počtu erbů by bylo třeba přesněji určit (nejspíše na základě nějakého půdorysného náčrtu) polohu jednotlivých erbů. K moderní dostavbě zámku poznamenávám, že je zde moravské kartografické centrum, v jehož sbírkách je řada heraldických dokumentů.

V závěrečném statistickém hodnocení by stálo za úvahu vysvětlit proč na Blanensku většina erbů, které byly typickým znakem středověku, pochází až 19. a 20. století.

Závěr: Přes uvedené připomínky hlavně historického rázu je možno práci považovat za heuristický přínos v shromažďování údajů o moravských heraldických památkách, i když jejich popis by bylo třeba dále upřesňovat v souladu s heraldickými zásadami. K tomuto heuristickému přínosu přihlídím při konečném hodnocení práce.

prof. PhDr. František Musil, CSc

Ústí nad Orlicí 24. 7. 2017